

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ADAPTASI IDENTITI BUDAYA SETEMPAT DALAM REKA BENTUK LANDSKAP SEKOLAH MELALUI KOLABORASI MURID, GURU DAN KOMUNITI

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

HANIZAH JUKIM

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2021

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**ADAPTASI IDENTITI BUDAYA SETEMPAT DALAM REKA BENTUK LANDSKAP
SEKOLAH MELALUI KOLABORASI MURID, GURU DAN KOMUNITI**

HANIZAH JUKIM

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN SENI
MOD PENYELIDIKAN**

**FALKUTI SENI KOMPUTERAN DAN INDUSTRI KREATIF
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
2021**

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

7

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Perakuan ini telah dibuat pada 11 (hari bulan) DISEMBER (bulan) 2020

i. Perakuan pelajar :

Saya, HANIZAH JUKIM, M20181001132, SENI KOMPUTERAN DAN INDUSTRI KREATIF (SILA NYATAKAN NAMA PELAJAR, NO. MATRIK DAN FAKULTI) dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk ADAPTASI IDENTITI BUDAYA SETEMPAT DALAM REKA BENTUK LANDSKAP SEKOLAH MELALUI KOLABORASI MURID, GURU DAN KOMUNITI

adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya

Tandatangan pelajar

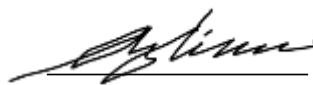
ii. Perakuan Penyelia:

Saya, DR. AZLIN IRYANI MOHD NOOR (NAMA PENYELIA) dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk ADAPTASI IDENTITI BUDAYA SETEMPAT DALAM REKA BENTUK LANDSKAP SEKOLAH MELALUI KOLABORASI MURID, GURU DAN KOMUNITI

(TAJUK) dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah SARJANA PENDIDIKAN SENI (SILA NYATAKAN NAMA IJAZAH).

11 /12/ 2020

Tarikh

Tandatangan Penyelia

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title: ADAPTASI IDENTITI BUDAYA SETEMPAT DALAM REKA BENTUK LANDSKAP
SEKOLAH MELALUI KOLABORASI MURID, GURU DAN KOMUNITI

No. Matrik / *Matric's No.*: M20181001132

Saya / I: HANIZAH JUKIM

(Nama pelajar / *Student's Name*)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / *Please tick (✓) for category below:-*

☐

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / *Contains confidential information under the Official Secret Act 1972*

☐

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / *Contains restricted information as specified by the organization where research was done.*

☒

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

hanny

(Tandatangan Pelajar/ Signature)

Tarikh: 23 -03-2021

Azlin Iryani

(Tandatangan & (Nama & C

DR. AZLIN IRYANI BINTI MOHD NOOR
PENSYARAH KANAN
Jabatan Seni dan Rekabentuk
Fakulti Seni, Komputer dan Industri Kreatif
Universiti Pendidikan Sultan Idris

f Supervisor)
Official Stamp)

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Pertama sekali, saya ingin mengucapkan jutaan terima kasih yang tidak terhingga kepada Dr. Azlin Iryani binti Mohd Noor dan Dr. Abdul Aziz bin Zalay @ Zali, selaku penyelia saya atas bimbingan, kesabaran dan kesudian mereka meluangkan masa untuk memberikan tunjuk ajar sehingga penulisan disertasi ini dapat disiapkan. Segala teguran, bimbingan, nasihat dan tunjuk ajar sepanjang menyiapkan kajian ini telah banyak memberi dorongan dan mengajar saya untuk menjadi seorang penyelidik yang baik. Tidak dilupakan kepada barisan pensyarah dan staf di Fakulti Seni Komputeran dan Industri Kreatif, Universiti Pendidikan Sultan Idris yang sudi berkongsi pengalaman sepanjang pengajian ini. Segala pengalaman yang dilalui pasti tidak dapat dilupakan. Di kesempatan ini, saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih buat ibu dan ayah tersayang kerana banyak memberi nasihat, dorongan, bantuan dari segi kewangan dan tunjuk ajar yang tidak terhingga. Tidak lupa juga kepada rakan-rakan seperjuangan atas sokongan dan kerjasama yang diberikan, terima kasih atas segala-galanya.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti keberkesanan adaptasi identiti budaya setempat dalam proses membuat reka bentuk landskap sekolah melalui kolaborasi murid, guru dan komuniti. Landskap sekolah merupakan medium yang berupaya merangsang pembentukan murid bagi menyemai rasa cinta terhadap alam semula jadi serta menghargai persekitaran. Objektif kajian ini adalah untuk membangunkan sebuah taman mini yang berkonsepkan identiti budaya dikawasan sekolah. Kajian ini menggunakan kaedah kualitatif dengan reka bentuk kajian kes ke atas sebuah sekolah yang terletak di daerah Keningau Sabah. Peserta kajian terdiri daripada lima orang guru, sepuluh orang murid serta penglibatan lima orang mewakili komuniti setempat. Data dikumpul sewaktu kajian lapangan dijalankan dengan menggunakan kaedah pemerhatian dan temu bual. Data dianalisis secara naratif melalui proses dokumentasi terhadap pembangunan rekabentuk taman mini pada ruang landskap sekolah. Perisian *Microsoft Excel* digunakan untuk pengkodan data seterusnya dikategorikan berdasarkan tema yang selari dengan objektif kajian. Kolaborasi di antara peserta kajian ini telah membangunkan reka bentuk sebuah replika alat muzik kulundi, perisai, motif anyaman dan ukiran kayu sebagai perabot taman. Dapatan menunjukkan adaptasi elemen budaya dalam pembangunan taman mini ini berkesan untuk mewujudkan identiti kearifan tempatan sebagai inovasi baharu dalam merekabentuk landskap sekolah. Justeru, kajian ini mengemukakan satu konsep reka bentuk taman yang melestarikan identiti setempat bagi menyemai semangat kecintaan dan bangga terhadap budaya tempatan. Selain itu, kajian ini boleh dijadikan rujukan kepada pihak berkuasa tempatan (PBT) agar dapat mengadaptasikan elemen budaya tempatan serta mengambilkira penglibatan komuniti setempat dalam proses membangunkan reka bentuk landskap sekolah pada masa akan datang.

ADAPTATION OF LOCAL CULTURAL IDENTITY IN THE DESIGN OF THE SCHOOL LANDSCAPE THROUGH THE COLLABORATION OF STUDENTS, TEACHERS AND COMMUNITIES

ABSTRACT

The research aims to identify the effectiveness to embed the local cultural identity with the process of designing a school landscape through collaboration between students, teacher and the community. The school landscape is a medium to instill student awareness on the importance of taking care the environment as well as appreciating nature. The objective of this study is to develop a mini garden with the concept of cultural identity in the school area. The research employed qualitative method with a case study as a research design conducted in one of the schools in Keningau Sabah. The participants of this research consisted five teachers, ten students and five participants from the community. Data were collected during the field study using observational and interview methods. Data were analyzed narratively through a documentation process on the development of mini garden on school landscape. Microsoft Excel is used to encode the data and categorized based on themes that are in line with the objectives of the study. Collaboration among the participants of this study has developed a replica of music instrument such as kulundi, shields, weaving motifs and wood carvings as garden furniture. The findings show that the adaptation of cultural elements in the development of this mini garden is effective in creating an identity of local wisdom as a new innovation in designing the school landscape. Specifically, this study presents a concept of garden design that preserves the local identity to instill a spirit of love and pride in the local culture. In addition, this study can be used as a guide for the local authority in order to adapt cultural elements and involve the community with the process of developing the design for school landscape in the future.

KANDUNGAN

	Muka Surat
PENGHARGAAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
KANDUNGAN	vi
SENARAI JADUAL	vii
SENARAI RAJAH	viii
 BAB 1 PENGENALAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	5
1.3 Permasalahan Kajian	9
1.4 Objektif Kajian	12
1.5 Persoalan Kajian	13
1.6 Kepentingan Kajian	13
1.7 Batasan Kajian	16
1.8 Definisi Operasional	17
1.9 Rumusan	20
 BAB 2 TINJAUAN LITERATUR	
2.1 Pengenalan	21
2.2 Landskap dan identiti setempat	22

2.3	Latar belakang budaya komuniti setempat	27
2.3.1	Bahasa Murutik	30
2.3.2	Tarian tradsional	33
2.3.3	Motif pada kraf anyaman	36
2.3.4	Motif pada ukiran kayu	41
2.3.5	Pakaian tradsional	45
2.3.6	Perisai	47
2.3.7	Perayaan kalimaran	50
2.3.8	Rumusan latar belakang identiti budaya komuniti setempat	52
2.4	Identiti budaya komuniti berdasarkan kajian lepas	54
2.5	Landskap dalam kawasan sekolah	59
2.6	Kaedah merekabentuk ruang landskap	64
2.7	Proses-proses dalam merekabentuk landskap	69
2.8	Kepentingan luar bilik darjah dalam pengajaran dan pembelajaran	73
2.9	Penglibatan komuniti dalam program yang dilaksanakan di sekolah	80
2.10	Pemuliharaan warisan budaya melalui pendidikan	90
2.11	Pendekatan Teori	94
2.11.1	Teori sosiobudaya oleh Vygotsky	94
2.11.2	Teori kontekstual	97
2.12	Kerangka konseptual kajian	100
2.13	Rumusan	110

BAB 3 METODOLOGI

3.1	Pengenalan	107
3.2	Kaedah kajian	108
3.3	Peserta kajian	111
3.4	Teknik pengumpulan data	115
3.4.1	Temu Bual	115
3.4.2	Pemerhatian	123
3.4.3	Kajian Dokumen	127
3.4.4	Kepustakaan	128
3.4.5	Kajian Rintis	130
3.5	Matriks Pengumpulan Data	133
3.6	Tatacara Pengumpulan Data	133
3.7	Etika Penyelidikan Melibatkan Manusia	135
3.8	Prosedur penganalisan data	137
3.8.1	Analisis data temu bual	138
3.8.2	Analisis data pemerhatian	140
3.8.3	Analisis data dokumen	141
3.9	Kesahan dan kebolehpercayaan	142
3.9.1	Pengesahan instrumen kajian	147
3.9.2	Kajian Rintis	148
3.9.3	Trangulasi	143
3.10	Rumusan	145

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pengenalan	146
4.2	Apakah elemen identiti budaya setempat yang boleh diadaptasikan dalam ruang landskap sekolah	147
4.2.1	Hubungan elemen yang dipilih dengan latar belakang komuniti setempat	150
4.2.2	Elemen budaya yang dipilih	151
4.2.2.1	Alat muzik kulundi	152
4.2.2.2	Alat perisai	153
4.2.3.3	Motif anyaman <i>inambou</i>	154
4.2.3.4	Motif ukiran kayu <i>sinimpung</i>	155
4.3	Bagaimana elemen identiti budaya setempat dapat diadaptasikan dalam proses membangunkan taman budaya di sekolah	157
4.3.1	Pengetahuan tentang landskap dan kesediaan peserta untuk berkerjasama dengan pengkaji	158
4.3.2	Pendedahan awal kepada peserta kajian	160
4.3.3	Pengetahuan tentang landskap dan konsep identiti budaya	163
4.4	Merekabentuk pelan landskap	167
4.5	Membangunkan taman budaya	181
4.6	Bagaimanakah keberkesanan adaptasi identiti budaya setempat dalam reka bentuk landskap sekolah melalui penglibatan murid, guru dan komuniti?	213
4.6.1	Kefahaman guru, murid dan komuniti mengenai tujuan landskap sekolah dibangunkan	216

4.7	Kepentingan taman budaya kepada warga sekolah dan masyarakat.	217
4.8	Implikasi taman budaya kepada warga sekolah.	219
4.9	Penglibatan berdasarkan aktiviti yang dilakukan oleh murid, guru dan komuniti semasa proses adaptasi identiti budaya dalam ruang landskap	220
4.9.1	Rumusan penglibatan guru semasa membangunkan taman budaya	234
4.8	Kesan adaptasi identiti budaya yang diperolehi hasil daripada penglibatan murid, guru dan komuniti	235
4.8.1	Memberi pengalaman kepada peserta	236
4.8.2	Kesedaran terhadap kepentingan memulihara warisan budaya	237
4.8.3	Pengurusan landskap sekolah	238
4.9	Rumusan	244

BAB 5 PERBINCANGAN DAN KESIMPULAN

5.1	Pengenalan	246
5.2	Ringkasan Kajian	247
5.3	Perbincangan dapatan kajian	250
5.3.1	Perbincangan dapatan elemen identiti budaya setempat	250
5.3.2	Perbincangan dapatan adaptasi identiti budaya dalam proses membangunkan taman budaya di sekolah	253
5.3.3	Perbincangan keberkesanan adaptasi identiti budaya setempat dalam rekabentuk landskap sekolah melalui penglibatan murid, guru dan komuniti.	258
5.4	Implikasi dapatan kajian	262

5.4.1	Implikasi terhadap proses membangunkan taman budaya	262
5.4.2	Implikasi terhadap rekabentuk landskap sekolah	264
5.4.3	Implikasi terhadap identiti budaya setempat	265
5.4.4	Implikasi kepada murid dan guru	266
5.5	Cadangan untuk kajian selanjutnya	268
5.6	Rumusan dan kesimpulan	270
RUJUKAN		273
LAMPIRAN		279

SENARAI LAMPIRAN

	Muka Surat
A Surat kebenaran daripada Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan	279
B Surat kebenaran daripada Jabatan Pendidikan Negeri Sabah	280
C Surat kebenaran daripada Pejabat Pendidikan Daerah Keningau	281
D1 Surat kebenaran sebagai peserta kajian	282
E Surat kebenaran temu bual	284
F1 Kertas kerja program membangunkan landskap di sekolah	285
G1 Borang temu bual	289
H Catatan pemerhatian turut serta	292

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Muka Surat
2.1 Bahasa Murut	31
2.2 Jadual synthesis matrix (dapatan kajian identiti budaya setempat)	58
2.3 Jadual synthesis matrix (Landskap sekolah, keadah dan proses merekabentuk landskap)	77
2.4 Jadual synthesis matrix (Kepentingan penglibatan komuniti dan guru di sekolah)	88
2.5 Jadual synthesis matrix (Pemuliharaan warisan budaya melalui pendidikan)	93
3.1 Proses pengumpulan data temu bual	123
3.2 Matriks pengumpulan data	137
3.3 Fasa transkrip data temu bual	139
3.4 Proses transkrip data temu bual, membuat kesimpulan dan rumusan temu bual	139
3.5 Triangulasi data pemerhatian, temu bual dan analisis dokumen	144
4.1 Transkrip temu bual mengenai elemen budaya setempat yang sesuai untuk diketengahkan dalam ruang landskap sekolah	148
4.2 Transkrip temu bual mengenai kesediaan guru, komuniti dan murid untuk berkolaborasi dengan pengkaji dalam membangunkan landskap di sekolah	158
4.3 Transkrip temu bual mengenai pengetahuan peserta tentang lanskap dan konsep identiti budaya	162
4.4 Transkrip temu bual mengenai kewajaran untuk mengadaptasikan identiti budaya dalam ruang landskap sekolah	165

4.5	Transkrip data temu bual mengenai kefahaman peserta terhadap taman Budaya	213
4.6	Ringkasan dapatan kajian berdasarkan objektif, persoalan, kaedah kajian dan instrumen yang digunakan semasa kajian lapangan	240

SENARAI RAJAH

No. Rajah	Muka surat
2.1 Arca sigar (topi)	24
2.2 Arca labu sayong	24
2.3 Lokasi penempatan etnik Murut di Sabah	29
2.4 Alat muzik Gong	32
2.5 Alat muzik Kulundi	33
2.6 Persembahan tarian magunatip	34
2.7 Tempat untuk mempersembahkan tarian lansaran	35
2.8 Penari melonjak ke atas untuk mencapai 'kinkilat'	36
2.9 Pakaian penari semasa tarian lansaran	36
2.10 (a) Motif <i>nambuyunan</i>	38
2.10 (b) Motif <i>sinusu inundok</i>	38
2.11 Kraftangan Silaung	39
2.12 Kraftangan burait	40
2.13 Motif inambau dalam anyaman nyiru	40
2.14 Motif sinimpung	41
2.15 Motif <i>lumayou nansulor</i>	42
2.16 Motif <i>pinansiet ungkuyon</i>	43
2.17 Motif <i>pinansiet ruandu</i>	44
2.18 Pakaian tradisional lelaki etnik Murut Paluan	47
2.19 Pakain tradisional pinangkolo etnik Murut Paluan	47

2.20	Motif asal alat perisai	49
2.21	Alat perisai di Pusat Kebudayaan Murut	49
2.22 (a)	Aktiviti perayaan sambutan kalimaran	51
2.22 (b)	Aktiviti memasak bersama komuniti	51
2.22 (c)	Aktiviti menyusun gambar elemen-elemen budaya	52
2.22 (d)	Aktiviti penyampai hadiah kepada para peserta	52
2.23	Pihak yang terlibat dalam merekabentuk pelan landskap	67
2.24	Carta alir aplikasi konsep scaffolding dalam menjalankan kajian ini	97
2.25	Teori pembelajaran kontekstual	100
2.26	Kerangka konseptual kajian	101
3.1	Proses pengumpulan data menggunakan reka bentuk kajian kes	111
3.2	Contoh model 3D landskap berkonsepkan identiti budaya setempat	119
3.3	Carta alir pengumpulan data pemerhatian	125
3.4	Proses pemerhatian turut serta	126
3.5 (a)	Taman bunga di bahagian kantin sekolah	131
3.5 (b)	Taman bunga di bahagian pintu masuk ke sekolah	131
3.5 (c)	Taman bunga di hadapan kelas tahun enam	131
3.5 (d)	Taman bunga di hadapan bangunan utama sekolah	132
3.6	Prosedur pengumpulan data	135
4.1	Alat muzik kulundi	153
4.2	Replika alat muzik kulundi	154
4.3 (a)	Corak motif inambau	155
4.3 (b)	Corak motif inambau pada lilivu	155
4.4	Motif Sinimpung	156

4.5 (a)	Kondisi persekitaran lokasi kajian	170
4.5 (b)	Bahagian bangunan utama sekolah	170
4.6	Pelan kedudukan bangunan sekolah	170
4.7	Kondisi taman bunga dalam persekitaran sekolah	172
4.8	Arca kraftangan wakid	173
4.9	Arca kraftangan burait	174
4.10	Pelan buih yang dibangunkan oleh pengkaji	176
4.11	Pelan konsep yang dibangunkan oleh pengkaji	177
4.12	Pelan Induk yang dibangunkan oleh pengkaji	178
4.13	Menerangkan pelan rekabentuk taman budaya kepada murid-murid	180
4.14	Menerangkan pelan rekabentuk taman budaya kepada guru	180
4.15	Carta alir proses membangunkan landskap	182
4.16	(a) sehingga (f) proses membeli alatan dan bahan	183
4.17	Tapak landskap yang dicadangkan oleh guru-guru	185
4.18	(a) sehingga (f) proses membuat tapak arca	186
4.19	(a) sehingga (f) proses <i>finishing</i> tapak arca	188
4.20	Komuniti dan murid membentuk rangka arca kulundi	190
4.21	Proses memastikan ikatan dawai lebih kukuh	191
4.22	Proses wrap rangka arca menggunakan kasa gypsum	191
4.23	Rangka arca kulundi yang telah siap	192
4.24	Komuniti meletakkan simen pada rangka arca	192
4.25	Proses finishing menggunakan span basah	193
4.26	Pengkaji mengecat arca menggunakan cat warna kuning	193

4.27	Sebahagian arca kulundi yang telah siap dicat	194
4.28	Komuniti sedang menyimbangkan komposisi arca pada tapak arca	194
4.29	Komuniti menyimen arca kulundi pada tapak arca	195
4.30	Proses finishing simen pada arca	195
4.31	Arca yang telah siap dicat sepenuhnya	195
4.32	Motif <i>sinimpung</i>	196
4.33	Lukisan motif	196
4.34	Reka letak motif pada tapak arca	197
3.35	Motif Inambau	197
3.36	Lukisan dan gubahan motif	197
4.37	Reka bentuk motif yang telah digubah	197
4.38	Guru menghasilkan motif pada tapak arca	198
4.39	Pengkaji membuat <i>finishing</i> motif pada tapak arca	198
4.40	Komuniti membuat motif pada arca kulundi	199
4.41	Pengkaji dan komuniti mewarna motif pada arca kulundi	199
4.42	Guru mewarna motif pada arca kulundi	200
4.43	Komuniti mengecat motif menggunakan cat clear	200
4.44	Alatan dan bahan yang digunakan untuk membuat arca	201
4.45	Pengkaji dan komuniti mengukur zink mengikut saiz perisai	202
4.46	Komuniti sedang memotong zink	202
4.47	Proses meletakkan tricle adhesive tape pada arca perisai	202
4.48	Murid dan komuniti mengecat menggunakan warna putih	203
4.49	Perisai yang telah siap dicat (Lapisan pertama)	203

4.50	Lapisan kedua menggunakan cat kuning	204
4.51	Bahagian tepi alat perisai dicat menggunakan spray hitam	204
4.52	Alat perisai yang telah siap dicat	204
4.53	Motif inambau	205
4.54	Gubahan daripada motif inambau	205
4.55	Reka letak motif pada arca perisai	205
4.56	Proses melukis motif pada arca alat Perisai	206
4.57	Motif inambau yang telah siap dilukis pada arca Perisai	206
4.58	Proses meletakkan persai pada tapak arca	207
4.59	Mengukur ketinggian pagar landskap	208
4.60	Pengkaji memastikan pagar lebih kukuh	208
4.61	Murid sedang mengecat pagar menggunakan cat kayu	208
4.62	Komuniti (individu C) sedang mengecat pagar landskap	209
4.63	Murid sedang membersihkan kawasan penanaman bunga	210
4.64	Pengkaji murid dan guru mengambil anak bunga orkid di hutan	210
4.65	Murid sedang menyediakan batas untuk menanam bunga	210
4.66	Pengkaji dan komuniti menanam bunga orkid	211
4.67	Komuniti menanam bunga ros japan di sekeliling arca	211
4.68	Taman budaya yang siap sepenuhnya	212
4.69	Murid membersihkan kawasan penanaman bunga	224
4.70	Murid mengambil batu dan pasir	224
4.71	Sampel alat muzik kulundi yang telah disediakan oleh pengkaji	227
4.72	Komuniti sedang menyeimbangkan komposisi arca kulundi	228

4.73	Komuniti menyalangkan kedudukan arca perisai pada tapak arca	228
4.74	Pengkaji memberi bimbingan kepada murid	229
4.75	Komuniti dan pengkaji melukis motif pada arca	231
4.76	Murid sedang mewarna motif pada tapak arca	232
4.77	Murid sedang mengecat pagar landskap	233
4.78	Mengambil anak bunga orkid di hutan	234
4.79	Lokasi Sekolah Kebangsaan Nangkawangan Keningau Sabah	235
5.1	Proses dalam membangunkan landskap	262

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pengenalan

Secara umumnya identiti mempunyai hubungan dengan kehidupan masyarakat dalam sesuatu tempat. Menurut Abdul Halim (2007) identiti berkait rapat dengan individu dan persekitaran sosial masyarakat yang cuba memperkenalkan identiti kumpulan tersebut. Identiti tidak hanya sekadar pandangan berteraskan masa silam yang bersifat peninggalan dan warisan budaya. Ia juga berteraskan masa hadapan yang melalui proses kreativiti dalam konteks perubahan budaya. Lynch (1960) mendefinisikan identiti sebagai tahap kemampuan seseorang mengenal dan mengingati sesuatu tempat istimewa daripada tempat yang lain. Ini disokong dengan penafsiran yang dibuat oleh Shuhana (1997) menyatakan bahawa identiti

merupakan suatu kualiti yang menjadikan sesuatu tempat itu dikenali, hasil dari keistimewaannya berbanding dengan tempat- tempat lain.

Identiti memberi pengetahuan dan kefahaman kepada masyarakat mengenai latar belakang sesuatu bangsa dan kumpulan etnik. Identiti sesuatu kaum dan etnik dapat dilihat berdasarkan pada amalan, warisan budaya seperti tarian tradisional, pakaian tradisional, alat muzik, kraftangan dan sebagainya. Peranan dan fungsi identiti pada sesuatu kaum dapat menggambarkan kegiatan dan amalan-amalan yang terdapat dalam sesuatu kelompok masyarakat. Sehubungan dengan itu, identiti yang terdapat dalam sesuatu kaum perlu dikekalkan untuk kesinambungan warisan dan budaya.

Budaya merupakan satu cara hidup yang berkembang dan diwarisi dari generasi ke generasi. Menurut Herskovits (1948) dalam Saidatul Nornis (2013) mengatakan kebudayaan adalah sebagai sesuatu yang bersifat turun-temurun daripada satu generasi ke generasi lain, yang kemudiannya disebut sebagai *superorganic*. Seterusnya, Saidatul (2013) menyimpulkan bahawa kebudayaan itu bersifat abstrak, yakni tahap pengetahuan yang meliputi sistem idea atau gagasan yang terdapat dalam fikiran manusia. Dalam kehidupan masyarakat kebudayaan turut dilihat melalui aktiviti yang dijalankan oleh sesuatu kelompok masyarakat seperti dalam aktiviti perayaan dan adat sesuatu etnik.

Setiap kelompok masyarakat mempunyai budaya yang diwarisi secara turun-temurun. Warisan budaya merujuk kepada simbol-simbol yang bermakna dan mempunyai hubungan dengan individu dengan individu lain. Taylor (1974) dalam Cho Minsung dan Puteri Roslina Abdul Wahid (2016) mentakrifkan budaya sebagai “ *That complex whole which includes knowledge,*

belief, art, morals, law, custom and any other capabilities and habits by man as a member of a society.” Hal ini bermakan budaya dapat merangkumi pelbagai segala amalan dan warisan yang dimiliki oleh sekelompok masyarakat.

Budaya turut mempunyai perubahan sesuai dengan keadaan dan norma masyarakat yang terkini. Hal ini turut dinyatakan oleh Julaihi Wahid (2013) bahawa budaya tidak statik, ia terus berkembang selaras dengan kemajuan masyarakat, ia mejadi satu sistem hidup yang terbentuk mengikut cara hidup masyarakat. Dengan budaya telah mengubah rekabentuk landskap dalam aspek pelandskap bandar serta kawasan luar bandar. Perubahan ini sesuai dengan amalan dan latar belakang hidup masyarakat dalam kelompok tersebut.

Landskap merupakan satu corak kehidupan. Ianya diolah mengikut adat dan budaya sesuatu bangsa itu. Menurut Mitchell (1994) dalam bukunya yang berjudul ‘Power and Landscape’ menyatakan bahawa landskap adalah amalan budaya, suatu tempat aktif yang mana boleh diambil kira sebagai proses untuk mengenali di antara satu dengan yang lain. Selain itu, beliau turut menyatakan bahawa landskap membantu kepada proses pembentukan sosial dan identiti yang subjektif. Berdasarkan pernyataan ini dapat dilihat bahawa rekabentuk landskap yang terdapat dalam sesebuah kelompok masyarakat memberi peranan untuk memperkenalkan identiti budaya masyarakat tersebut.

Seterusnya, landskap dalam kawasan sekolah mempunyai potensi untuk mengetengahkan latar belakang kehidupan masyarakat setempat melalui simbol-simbol dan elemen yang terdapat dalam ruang landskap sekolah. Landskap dalam kawasan sekolah adalah ruang yang mempunyai pelbagai manfaat jika digunakan dengan sebaiknya. Antaranya ruang landskap sekolah dapat mengindahkan dan

menceriakan kawasan sekolah dengan adanya elemen tumbuh-tumbuhan yang berwarna-warni serta berpotensi untuk digunakan oleh guru dan murid dalam proses pengajaran dan pembelajaran.

Sehubungan dengan itu, reka bentuk landskap dalam kawasan sekolah perlu dirancang dengan teliti. Hal ini turut dinyatakan oleh Mohd Reduan, Md Zaidib, Noor Ain dan Haryati (2015) bahawa perancangan landskap merupakan satu elemen yang penting dalam pembangunan sesebuah kawasan penempatan. Bagi Mohd Reduan dan rakan-rakannya, perancangan landskap bukan sahaja mampu memberikan pemandangan yang indah malah memberikan kesan seperti menyejukkan persekitaran serta memberi peneduhan terhadap kawasan yang dibangunkan.

Dengan itu, perancangan dalam merekabentuk landskap perlu mengambil kira beberapa aspek. Antaranya ialah fungsi landskap kepada sekolah dan masyarakat, latar belakang masyarakat setempat, keadaan dan situasi sekolah serta bentuk muka bumi dalam kawasan sekolah. Kesemua aspek ini penting bagi memastikan ruang landskap di kawasan sekolah dapat digunakan oleh warga sekolah dan memberi fungsi yang bermanfaat kepada semua lapisan masyarakat.

Selaras dengan perkembangan hidup masyarakat pada hari ini, perlunya membuat inovasi dalam reka bentuk landskap di kawasan sekolah. Perubahan ini bertujuan untuk memberi fungsi pada ruang landskap sekolah. Di mana landskap tersebut akan mempunyai hubungan dengan masyarakat setempat. Oleh itu, elemen identiti budaya berpotensi untuk diketengahkan dalam ruang landskap. Dalam konteks kajian ini, elemen identiti merujuk kepada warisan budaya etnik Murut seperti warisan kraftangan, adat istiadat, pakaian tradisional, alat muzik dan

sebagainya.

1.2 Latar Belakang Kajian

Pelan Pendidikan Pendidikan Malaysia (PPPM) telah menggariskan enam ciri utama yang menjadi asas aspirasi bagi setiap murid di negara ini. Setiap murid akan mempunyai pengetahuan, kemahiran berfikir, kemahiran memimpin, kemahiran dwibahasa, etika dan kerohanian dan identiti nasional. Enam ciri ini adalah diperlukan oleh murid-murid untuk berupaya bersaing di peringkat global. Dengan itu, ciri identiti nasional perlu dipupuk bermula pada sekolah rendah melalui pengajaran dan pembelajaran dalam kelas dan pembelajaran luar bilik darjah. Melalui aktiviti yang berkaitan dengan seni dan budaya murid-murid dapat menghargai dan menghayati kepelbagaian budaya dan etnik yang terdapat di negara ini sejak dari sekolah rendah lagi. Seterusnya dalam mencapai aspirasi tersebut, Program Transformasi Sekolah telah menyokong aspirasi ini melalui matlamat yang digariskan dalam program ini iaitu mengukuhkan penglibatan ibu bapa, komuniti dan pihak berkepentingan demi kejayaan murid-murid.

Sehubungan dengan itu, aktiviti yang berkaitan dengan seni dan budaya dapat mendorong murid-murid lebih memahami kepelbagaian budaya dan etnik melalui aktiviti dan program yang dijalankan di sekolah. Dengan itu, program pembangunan landskap berkonsepkan identiti budaya setempat merupakan aktiviti yang melibatkan murid-murid mengenal dan meneroka mengenai latar belakang budaya dan etnik yang terdapat di Malaysia. Program pembangunan landskap ini akan mengambil kira konsep dan reka bentuk landskap yang terdapat dalam kawasan sekolah pada masa kini.

Pembangunan sesebuah landskap di sekolah berbeza berdasarkan pada pengurus dan kemampuan kewangan sesuatu sekolah. Konsep dan tema yang terdapat dalam landskap turut mempunyai perbezaan dari aspek reka bentuk dan elemen yang terdapat dalam landskap. Perbezaan ini turut disokong oleh pengalaman pengurusan landskap dalam sesebuah sekolah. Walaupun terdapat perbezaan dari aspek konsep dan tema, pengkaji dapati sekolah mempunyai ruang landskap yang mempunyai elemen tumbuh-tumbuhan dan sebagainya.

Salina, Katima dan Abd Hair Awang (2014) mengatakan bahawa pada umumnya landskap sekolah di Malaysia, selain menarik dari segi estetika, belum mempunyai identiti konsep yang boleh dimegahkan, sama ada sebagai reka bentuk yang bercirikan masyarakat majmuk di Malaysia, mahupun melambangkan atau sekurang-kurangnya berkaitan dengan falsafah pendidikan negara. Berdasarkan pernyataan ini, perlunya rekabentuk landskap sekolah mempunyai identiti dengan memfokuskan pada sesuatu konsep yang mempunyai hubungan dengan sekolah dan masyarakat. Di mana identiti yang diketengahkan dapat memberi sesuatu pada warga sekolah seperti dapat digunakan sebagai medium pengajaran dan pembelajaran murid-murid.

Dalam konteks kajian ini, identiti yang ingin diketengahkan mempunyai ciri-ciri yang mudah difahami oleh masyarakat dan memberi makna serta mesej kepada *audiens*. Menurut Salina et.al (2014) identiti sesebuah landskap dapat ditakrifkan sebagai ciri-ciri pengenalan tempat yang dapat diberi makna tertentu oleh seseorang individu yang berinteraksi dengan persekitaran fizikal tempat berkenaan. Hal ini bermakna, landskap mempunyai hubungan dengan aktiviti persekitaran, budaya masyarakat setempat, bentuk muka bumi, seni dan warisan

serta intelektual masyarakat yang berada pada ruang lingkup tersebut.

Dengan adanya hubungkait antara landskap dengan kehidupan masyarakat setempat. Identiti budaya setempat perlu diketengahkan dengan mengaplikasikan elemen budaya dalam ruang landskap sekolah. Aplikasi identiti budaya setempat dalam ruang landskap sekolah dapat memberi pelbagai fungsi kepada masyarakat khususnya guru dan murid di sekolah. Antaranya manfaat daripada aplikasi identiti budaya ialah memberi pengetahuan kepada murid dan guru bahawa ruang landskap berpotensi untuk digunakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran.

Menurut Eileen (1989) dalam Azlin Noor (2006) fungsi ruang landskap sekolah adalah untuk menyediakan peluang pembelajaran yang maksimum melalui pengalaman iaitu pembelajaran dengan eksperimentasi atau *learning by doing*. Beliau juga menyatakan bahawa berdasarkan pembelajaran luar bilik darjah, murid berpeluang untuk berinteraksi dengan persekitaran dan mendapat pengalaman baru dengan meneroka sendiri menggunakan deria rasa, dengar, bau, dan lihat mengenai topik pengajaran tersebut. Pernyataan ini jelas menyatakan bahawa ruang landskap sekolah mempunyai potensi dalam memberi kefahaman yang mendalam terhadap sesuatu topik pembelajaran di dalam kelas.

Oleh itu, terdapat beberapa penambahbaikan yang perlu dilakukan agar ruang landskap lebih berpotensi untuk digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran. Antaranya menekankan fungsi ruang landskap sekolah dengan menambah elemen-elemen yang dapat menarik perhatian warga sekolah serta memberi fungsi kepada masyarakat setempat. Hal ini selaras dengan kenyataan Azlin (2006) bahawa ruang landskap sekolah juga perlu dihiasi dengan pelbagai jenis tumbuhan hiasan yang menarik bukan untuk keceriaan sekolah sahaja malah

turut dijadikan media pembelajaran oleh guru dan pelajar. Beliau juga mengatakan bahawa penyediaan taman-taman sains bukan sahaja untuk keindahan sekolah malah dijadikan ruang eksperimentasi dan penerokaan oleh pelajar. Pembelajaran juga akan menjadi semakin menarik sekiranya guru-guru dapat mengaitkannya dengan kondisi atau keadaan persekitaran sekolah.

Hasil kajian yang dijalankan oleh Mohd Redzauddin Ismail (2008) mendapati bahawa persekitaran pembelajaran khususnya landskap sekolah mempunyai hubungan secara positif terhadap pencapaian prestasi akademik pelajar. Dapatan kajian ini juga menunjukkan bahawa sekolah yang mempunyai persekitaran yang selesa dan menarik turut memberi kesan positif terhadap pencapaian prestasi akademik pelajar. Berdasarkan dapatan kajian ini keadaan persekitaran sekolah mempengaruhi pencapaian akademik para pelajar.

Kajian ini dijalankan untuk memberi identiti pada ruang landskap sekolah bertemakan taman tradisional dengan mengetengahkan identiti budaya setempat. Elemen budaya seperti alat muzik dan motif anyaman akan diaplikasikan dalam bentuk arca dan meletakan dalam ruang landskap sekolah. Pembinaan taman akan dilaksanakan melalui kolaborasi antara murid, guru dan komuniti setempat. Kolaborasi ini bertujuan untuk memberi pendedahkan kepada murid, guru dan komuniti bagaimana proses membangunkan taman yang berkonsepkan identiti budaya.

1.3 Permasalahan Kajian

Masyarakat dapat dikenali melalui identiti yang diketengahkan oleh sekelompok individu dalam kumpulan masyarakat tersebut. Identiti yang terdapat dalam sesuatu masyarakat akan mengalami perubahan mengikut amalan dan aktiviti yang dilakukan oleh masyarakat. Dengan itu, transformasi yang berlaku ke atas identiti budaya ini memberi impak terhadap perubahan kelompok masyarakat tersebut dalam konteks budaya yang diwarisi, bahasa asli, norma, agama, kepercayaan dan sebagainya (Fong & Chuang 2003).

Identiti berperanan sebagai lambang kepada budaya dan warisan sesuatu etnik dan kaum. Dengan itu, masyarakat perlu berkerjasama dalam memastikan identiti dapat dikekalkan untuk warisan generasi pada masa akan datang. Identiti juga menunjukkan perbezaan yang unik antara masyarakat dalam sesuatu kelompok. Ia identiti dapat dilihat dalam pelbagai aspek, begitu juga dengan identiti landskap dalam kawasan sekolah. Landskap turut berperanan dalam menegenahkan identiti budaya masyarakat setempat melalui elemen-elemen dalam ruang landskap.

Reka bentuk landskap yang terdapat dalam kawasan sekolah tidak mempunyai identiti dan hanya direka berdasarkan keperluan dan kehendak semasa. Hal ini selaras dengan dapatan kajian oleh Salina et. al (2014) bahawa 17.4 peratus landskap sekolah di Lembah Klang tidak mempunyai kesamaan dalam mana-mana kosep sebaliknya bercampur-aduk dan tiada identiti. Daripada dapatan kajian ini, landskap yang dibangunkan dalam kawasan sekolah masih memerlukan konsep dan identiti yang dapat menarik perhatian warga sekolah agar ruang landskap dapat digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran. Daripada pemerhatian, konsep landskap sekolah pada masa kini kebanyakan berkonsepkan semula jadi iaitu hanya

terdapat tanaman hiasan dalam ruang landskap tersebut.

Ketiadaan identiti landskap sekolah di Malaysia disebabkan oleh beberapa faktor antaranya ialah kefahaman terhadap fungsi ruang landskap, pengurus landskap dalam kawasan sekolah dan kemampuan kewangan oleh sesebuah sekolah. Nik Rohhayati (2008) dalam Salina et al. (2014) turut menyatakan bahawa rata-rata masyarakat di Malaysia belum cukup memahami keperluan dan kepentingan landskap di sekolah. Faktor pengurusan adalah perkara yang perlu dititik beratkan dalam memastikan ruang landskap sekolah dapat memberi fungsi kepada warga sekolah dan masyarakat. Disamping itu, kesedaran terhadap kepentingan ruang landskap perlu ditingkatkan lagi agar masyarakat dapat memanfaatkan ruang tersebut.

Penerapan aspek tradisional dalam reka bentuk landskap semakin kurang dan tidak diambil berat oleh masyarakat. Kebanyakan landskap tradisional hanya dapat dilihat di tempat-tempat tertentu sahaja seperti di muzium dan pusat kraftangan. Penerapan identiti budaya dalam reka bentuk landskap sangat penting sebagai rujukan kepada murid-murid dan masyarakat pada masa akan datang. Dengan adanya usaha ini, ruang landskap sekolah dapat dijadikan sebagai medium dalam mengekalkan identiti budaya setempat.

Seterusnya, ciri-ciri rekabentuk landskap tradisional semakin kurang diketengahkan dalam ruang landskap. Pelbagai cabaran yang dihadapi selari dengan kemajuan teknologi pada masa kini. Menurut Yahner (1995) dalam Hazel (2007) pembangunan pesat yang mempunyai kesamaan dari segi fungsi, skala dan nilai estetika menyebabkan kehilangan artifak-artifak warisan dalam sesuatu kawasan terutamanya artifak budaya di kawasan kediaman asal. Beliau juga menyatakan bahawa kehilangan ini menyebabkan ciri-ciri rekaan landskap tradisional semakin

hilang dari pandangan masyarakat.

Menurut Dober (1998) *“Landscape (as identity) is not a contingent item to be reduced or eliminated from an inadequate construction budget but an essential component of campus architecture”*. Pernyataan ini jelas bahawa reka bentuk landskap merupakan medium dalam menyampaikan identiti budaya dalam sesuatu tempat. Dober juga mengatakan bahawa *“their efficacious planning and design will contribute to achieving the institution’s mission improve operations and reputations, and strenght the desired sense of place”*. Perancangan dan pengurusan yang baik dalam membangunkan landskap dapat memberi makna kepada masyarakat setempat.

Persekitaran landskap di kawasan sekolah merupakan satu ruang yang dapat mempengaruhi pencapaian akademik murid-murid. Kajian yang dijalankan oleh Mohd Redzauddin (2008) mendapati bahawa sekolah yang mempunyai persekitaran yang selesa dan menarik turut memberi kesan positif terhadap pencapaian prestasi akademik pelajar. Hal ini menunjukkan persekitaran sekolah yang kondusif dapat membantu meningkatkan pencapaian akademik murid-murid. Walaubagaimanapun, reka bentuk landskap sekolah yang kurang memberi penekanan terhadap aspek fungsi dan keperluan menyebabkan penggunaannya menjadi terhad dan tidak digunakan sepenuhnya oleh guru dan murid-murid.

Elemen-elemen yang diketengahkan dalam ruang landskap sekolah lebih menekankan kepada nilai estetik sahaja. Elemen yang dimaksudkan adalah tanaman bunga dan hiasan seperti pasu, mini pagar dan laluan pejalan kaki. Manakala nilai estetik dalam konteks ini merujuk kepada hiasan dan keindahan yang dapat dilihat dalam landskap sekolah. Daripada pemerhatian pengkaji, tidak

terdapat elemen fungsi seperti kegunaan untuk pengajaran dan pembelajaran yang terdapat di ruang landskap sekolah pada masa kini.

Hal ini menyebabkan persekitaran sekolah tidak dapat dimanfaatkan sepenuhnya bagi tujuan pembelajaran. Oleh itu, landskap dalam kawasan sekolah perlu mempunyai rekabentuk yang menarik agar guru dan pelajar berminat untuk menggunakan ruang tersebut dalam pengajaran dan pembelajaran. Elemen dalam ruang landskap perlu dinaik taraf dengan sesuai dengan situasi semasa dan keadaan persekitaran sekolah.

1.4 Objektif Kajian

Berdasarkan tujuan kajian ini terdapat tiga objektif dibentuk sebagai garis panduan dalam menjalankan kajian ini. Objektif kajian adalah seperti berikut:

- a). Mengenalpasti elemen identiti budaya setempat untuk diadaptasikan pada ruang landskap sekolah.
- b). Membangunkan taman budaya di ruang landskap sekolah dengan mengaplikasikan identiti budaya setempat.
- c). Menilai keberkesanan adaptasi identiti budaya setempat dalam reka bentuk landskap sekolah melalui penglibatan murid, guru dan komuniti.

1.5 Persoalan Kajian

Berdasarkan objektif yang dibentuk, kajian ini akan menjawab tiga persoalan berdasarkan objektif kajian. Persoalan kajian adalah seperti berikut:

- a). Apakah elemen identiti budaya setempat yang boleh diadaptasikan pada ruang landskap sekolah?
- b). Bagaimana elemen identiti budaya setempat dapat diadaptasikan dalam proses membangunkan taman budaya di sekolah?
- c). Bagaimanakah keberkesanan adaptasi identiti budaya setempat dalam reka bentuk landskap sekolah melalui penglibatan murid, guru dan komuniti?

1.6 Kepentingan Kajian

Melalui kajian ini terdapat beberapa kepentingan terhadap pihak sekolah, masyarakat setempat dan Jabatan Pembangunan Landskap. Berikut merupakan kepentingan kajian ini:

1.6.1 Pihak Sekolah

Terdapat beberapa kepentingan kajian ini kepada warga sekolah khususnya kepada guru-guru dan para pelajar. Kajian ini dapat memberi panduan kepada pihak sekolah dalam menguruskan landskap sekolah. Hal ini kerana, pengurusan landskap sekolah memerlukan kefahaman terhadap fungsi ruang landskap kepada murid dan guru-guru. Dengan adanya, rekaan landskap yang dibangunkan oleh

pengkaji, pihak sekolah boleh merujuk bagaimana reka bentuk landskap sekolah yang sesuai dengan keadaan semasa dan reka bentuk dapat menarik perhatian pelajar. Nordin (2005) menjelaskan bahawa perancangan aktiviti pembelajaran yang baik serta persekitaran yang menarik akan memberi galakkan atau stimulasi kepada murid-murid.

Sehubungan dengan itu, guru boleh menggunakan ruang landskap sebagai medium dalam pengajaran yang melibatkan penerokaan terhadap alam sekitar dan sebagainya. Landskap yang mempunyai pelbagai elemen dapat menarik perhatian guru dan pelajar untuk menggunakan ruang tersebut dalam pembelajaran. Dalam kajian ini, guru dan murid dapat berkerjasama dalam membangunkan landskap yang berkonsepkan identiti budaya. Kajian ini juga memberi pengalaman kepada guru dan murid membangunkan landskap khasnya dalam membuat arca alat muzik dan melukis motif-motif.

Selain itu, melalui kajian ini pelajar lebih menghargai warisan budaya kerana mereka mendapat pendedahan secara visual dan dapat memahami fungsi identiti budaya secara langsung. Kajian ini juga mendedahkan murid kepada pembelajaran di luar kelas di mana murid dapat melakukan aktiviti secara langsung dengan bantuan guru dan pengkaji.

1.6.2 Masyarakat

Melalui program membangunkan landskap yang berkonsepkan identiti budaya setempat di kawasan landskap sekolah ia dapat memberi peluang kepada masyarakat untuk berkolaborasi dengan guru-guru dan murid. Hubungan silaturahim dapat

dieratkan lagi melalui kerjasama antara kedua-dua pihak. Kajian ini juga dapat memberi kesedaran kepada masyarakat bahawa pentingnya mengekalkan warisan budaya. Masyarakat juga dapat meningkatkan pengetahuan mengenai latar belakang sesuatu etnik dalam satu kawasan.

Selain itu, masyarakat juga dapat meningkatkan penglibatan dalam program yang dianjurkan oleh pihak sekolah. Melalui program membangunkan landskap, guru dan komuniti berpeluang untuk membincangkan aktiviti untuk meningkatkan akademik dan kokurikulum murid-murid. Tambahan lagi, kajian ini meningkatkan kesedaran terhadap kepentingan mengekalkan identiti budaya. Masyarakat dapat memberi kerjasama yang baik apabila mereka mempunyai kesedaran terhadap pentingnya menjaga dan mengekalkan identiti budaya untuk rujukan generasi akan datang.

1.6.3 Jabatan Pembangunan Landskap

Setelah kajian ini dapat disiapkan, ia dapat dijadikan sebagai rujukan oleh pihak Jabatan Pembangunan Landskap dalam merekabentuk landskap berkonsep identiti budaya setempat. Berdasarkan konsep identiti budaya setempat, Jabatan Pembangunan Landskap dapat menggunakan ruang landskap sebagai medium untuk mengekalkan dan memelihara warisan budaya setempat. Kajian ini juga memberi kesedaran kepada pihak yang berkenaan agar pembangunan landskap perlu melihat keadaan semasa.

1.7 Batasan Kajian

Kajian ini hanya terbatas kepada identiti budaya komuniti setempat kaum Murut di Sabah. Kajian ini juga hanya memfokuskan pada rekabentuk landskap di kawasan sekolah dan hanya lima orang guru dan sepuluh orang murid serta lima orang komuniti yang akan terlibat dalam kajian ini. Seterusnya, sekolah dalam kajian hanya melibatkan sebuah sekolah iaitu Sekolah Kebangsaan Nangkawagan Keningau Sabah. Hasil kajian ini hanya terbatas kepada populasi kajian dan tidak boleh digeneralisasikan kepada semua sekolah di Malaysia. Segala dapatan kajian adalah bergantung kepada maklum balas yang diberikan oleh responden semasa di kajian lapangan.

1.7.1 Batasan Lokasi Kajian

Lokasi kajian dijalankan adalah di sekolah kebangsaan Nangkawagan Keningau Sabah. Sekolah ini dibina pada tahun 1986. Sekolah ini merupakan sekolah yang terletak di pedalaman Sabah. Jarak antara sekolah ke bandar ialah 83 km. Pada masa kini sekolah ini mempunyai 30 orang murid dan lapang orang guru. Penduduk di kampung ini majoriti merupakan etnik Murut. Dengan itu, pengkaji memilih sekolah ini kerana ia terdiri daripada satu etnik. Hal ini dapat mencapai objektif kajian iaitu untuk mengetengahkan identiti budaya setempat dalam ruang landskap sekolah.

1.7.3 Batasan Masa

Kajian ini dijalankan pada waktu luar persekolah dan waktu hujung minggu. Walau bagaimanapun, pengkaji akan mempertimbangkan masa yang sesuai berdasarkan cadangan guru-guru dan komuniti setempat untuk menjalankan kajian ini. Pengkaji juga mengambil kira faktor kesesuaian masa antara komuniti dan guru untuk berkerjasama dalam membangunkan landskap sekolah. Kajian ini tidak melibatkan waktu pengajaran dan pembelajaran dalam kelas kerana aktiviti membangunkan landskap memerlukan masa yang panjang. Oleh itu, murid-murid dan guru akan terlibat selepas waktu persekolahan.

1.8 Definisi Operasional

1.8.1 Adaptasi

Menurut kamus Bahasa Melayu adaptasi bermaksud penyesuaian kepada perubahan persekitaran ketika proses mereka bentuk sesebuah bangunan. Selain itu, penyesuaian melibatkan penyusunan semula keseluruhan atau sebahagian karya daripada suatu bahasa dan budaya. Dalam kajian ini, pengkaji mengadaptasikan identiti budaya setempat pada ruang landskap sekolah dengan mengambil kira aspek alat muzik, motif anyaman dan sebagainya.

1.8.2 Identiti

Menurut Abdul Halim (2007) Identiti kesenian diwakili oleh sesuatu simbol yang tertentu berasaskan kelompok masyarakatnya. Identiti dalam kajian ini merujuk kepada seni kraftangan, pakaian tradisional dan alat muzik tradisional. Pengkaji akan mengaplikasikan elemen budaya ini dalam reka bentuk landskap bagi menunjukkan identiti komuniti tersebut.

1.8.3 Ruang Landskap Sekolah

Menurut Azlin Noor (2006) ruang landskap sekolah merujuk kepada kawasan persekitaran fizikal sekolah yang merangkumi padang permainan, taman-taman sekolah, kawasan lapang, kaki lima atau siar kaki, ruang antara bangunan, ruang belakang sekolah, *courtyard* atau lanai dan disempadani oleh pagar sekolah. Kajian ini berfokus kepada ruang landskap di bahagian depan kawasan sekolah.

1.8.4 Reka Bentuk Landskap

Reka bentuk landskap bermakna memilih dan menyusun elemen-elemen landskap seperti tumbuhan, struktur, air dan batu batan untuk mewujudkan ruang yang dirancang seperti dikehendaki. Dalam kajian ini, pengkaji akan membangunkan reka bentuk landskap berdasarkan identiti budaya setempat. Rekaan landskap akan mengambil kira pendapat warga sekolah dan komuniti sebelum membangunkan landskap tersebut.

1.8.5 Komuniti

Menurut Bourman (1998) dalam Getrude (2003) komuniti ialah sebagai sekumpulan individu yang mempunyai hubungan yang rapat dan membentuk beberapa komitmen yang signifikan seperti bergembira atau bersedih bersama. Beliau juga menyatakan komuniti bersifat pembimbing, menjaga dan mengawasi tingkah laku serta menentukan nilai-nilai, adat resam dan ukuran-ukuran tata susila yang patut ditaati. Seterusnya Getrude (2003) menyatakan komuniti dapat dilihat berdasarkan sesebuah kawasan seperti daerah dan pulau yang didiami oleh kelompok yang terdiri daripada pelbagai etnik, keturunan, agama dan Bahasa yang tinggal bersama. Dalam kajian ini komuniti merujuk kepada kumpulan masyarakat yang tinggal di kawasan perkampungan pedalaman negeri Sabah.

Menurut Siti Zuraidda Maaruf (2014) perkataan 'Etnik' dan 'bangsa' sememangnya secara meluas dan silih berganti digunakan di Malaysia. 'Bangsa' seperti mana saintis sosial merujuk kepada fizikal atau biologi yang terutamanya memberi keterangan warna kulit atau ciri-ciri fizikal yang kelihatan. 'Etnik' digunakan untuk merujuk kepada sifat budaya. Dalam konteks kajian ini etnik merujuk kepada komuniti kecil yang mendiami lokasi kajian. Etnik ini terdiri daripada Murut Paluan.

1.9 Rumusan

Persekitaran sekolah merupakan ruang yang bermanfaat jika digunakan sepenuhnya. Guru dan murid perlu memanfaatkan ruang yang terdapat dalam kawasan sekolah dalam menimba ilmu pengetahuan. Pelbagai fungsi yang terdapat dalam kawasan sekolah jika digunakan sepenuhnya khususnya dalam pengajaran dan pembelajaran. Seterusnya, Adapatsi identiti budaya dalam ruang landskap sekolah dapat memberi pengetahuan kepada warga sekolah dan masyarakat bahawa ruang landskap berpotensi sebagai medium dalam mengetengahkan warisan dan kebudayaan masyarakat setempat.

Bab ini pengkaji telah menerangkan tentang latar belakang kajian, objektif kajian, persoalan dan teori serta kepentingan kajian. Bab seterusnya membincangkan literatur review yang berkaitan dengan kajian ini yang merangkumi rekabentuk landskap berkonsepkan identiti budaya, pembelajaran luar bilik darjah, kepentingan kolaborasi guru dan komuniti dan sebagainya.